

β'. Καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς πεπληρωμένης πράξεως ὁ ἀγοραστὴς κινδυνεύει. τίς δὲ ἐστὶν ἡ πεπληρωμένη, ἀνάγνωθι. καὶ περὶ αἰρετικῆς πράξεως, ἀτονοῦσης τῆς αἰρέσεως ἢ ἐξιούσης, τίς ἐγκινδυνεύει. καὶ εἰ μεταξὺ τελευτήσῃ τις τῶν συναλλαζάντων, καὶ οἱ μέσοι καρποὶ τίνι διαφέρουσι. καὶ εἰ φθαρῇ τὸ πρᾶγμα. καὶ ὅτι αἱ ἐπερωτήσεις καὶ τὰ αἰρετικά ληγὰτα ἀκυροῦνται, φθειρομένου τοῦ πράγματος ἡρητημένης τῆς αἰρέσεως. καὶ εἰ τὸ πρᾶγμα ὑπέσθι, κἂν χεῖρον γένηται, πῶς ζημιούται ὁ ἀγοραστής.

Καὶ ὅτι ὁ πωλήσας δοῦλον οὕτως, εἴτε ἡ καὺς ἔλθῃ, εἴτε μή, πεπληρωταὶ παραχορήμι καὶ καθαρώς πωλεῖ.

Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν χοῖσιν καρπῶν πωλήσης μοι, εἴτε ἦν ἔχεις, εἴτε τὴν ἐν τῷ σῶ πρᾶγματι, πότε ὁ κληρονόμος σου χρεωστῆ, ἢ οὐ χρεωστῆ, καὶ πότε ὁ ἐμὸς κληρονόμος κεχρεώσθηται, ἢ οὐ κεχρεώσθηται.

γ'. Καὶ ὅτι μετὰ τὸ ἰδεῖν με τὸν ἀγρόν, πρὶν ἢ ἀγοράσω, ἐὰν τὰ δένδρα ἐξ ἀνέμου ἀποσπασθῇ, οὐ λαμβάνω αὐτά. εἰ δὲ γινώσκω ὁ πρᾶτης οὐκ εἰπὲν μοι ἀγροῦντι, ἐνέχεται μοι εἰς τὸ διαφέρειν.

δ'. Δυνατὸν καὶ ἐπὶ τῆς αἰρετικῆς συμφωνεῖν, τὸν ἀγοραστὴν ἐγκινδυνεύειν ἐπὶ τῇ φυλακῇ τοῦ πράγματος.

Καὶ ὅτι, εἰ τυχηρῶς ὁ ἀγοραστὴς ἀγρὸς ἀπόληται, πρὶν ἢ μετρηθῇ, οὐ δύναται ὁ ἀγοραστὴς κινεῖν.

ε'. Καὶ εἰ κανθῇ ὁ πρᾶθεις οἶκος, κἂν ἀμελεία τῶν τοῦ πρᾶτου δούλων, οὐκ ἐνέχεται ὁ πρᾶτης.

ζ'. ζ'. η'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πρᾶθεισαν κλίνην ἐν τῇ ἀγορᾷ κειμένην κλάσῃ ὁ ἀγορανόμος πρὸ παραδόσεως, ἢ μετὰ παραδόσιν, ἢ τοῦ ἀγοραστοῦ μὴ θέλοντος πολλάκις παραλαβεῖν, τίνι ἐγκινδυνεύεται.

1) * Ὅτι¹⁾ ἐὰν ἡ πρᾶθεισα ἔλη κλαπῆ, εἰ μὲν πρὸ παραδόσεως, ὁ πρᾶτης ζημιούται· εἰ δὲ μετὰ ταῦτα, ὁ ἀγοραστής. δοκοῦσι δὲ παραδεδόσθαι αἱ δοκοί, ἅς ὁ ἀγοραστής ἐσφράγισεν.

2) Καὶ²⁾ περὶ ἔλης κλαπίσης πρὸ παραδόσεως ἢ μετὰ ταῦτα, τίνι ἐγκινδυνεύεται. καὶ περὶ δοκῶν σφραγισθειῶν.

3) Καὶ³⁾ περὶ τοῦ, ἐὰν ὁ πρᾶθεις οἶκος φρυσικῶς ἀφανισθῇ, πρὶν ἢ λάβῃ αὐτὸν ὁ ἀγοραστής, πότε ζημιούται ὁ ἀγοραστής, ἢ γεύσῃται, ἢ κακῶς γεύσῃται. καὶ εἰ ὁ πρᾶτης ἐγίνωσκε, μὴ μένειν αὐτὸν ἕως τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν ἔδοξεν αὐτὸν ἐπαρθῆναι.

4) Καὶ ὅτι ἐὰν ὁ ἀγοράσας δοῦλον μισθώσῃται αὐτόν, ἕως καταβάλλει τὸ τίμημα, οὐ δοκεῖ παραδοθῆναι αὐτῷ, καὶ αὐτῷ ἐγκινδυνεύεται.

α'. * Ἐνθα^{m)} ἐπέρθεσιν ὁ ἀγοραστής ποιῆσει, λοιπὸν οὐκ ἀπὸ ἀμελείας, ἀλλ' ἀπὸ δόλου ὁ πρᾶτης ἐνέχεται. εἰ δὲ οἱ δύο ἐπέρθεσιν ποιήσουσι, τῇ ὑστέρα προσέχομεν.ⁿ⁾ εἰζὸς γὰρ ἐπέρθεσιν ποιήσας ὁ ἀγοραστής ἠθέλησε μετὰ ταῦτα λαβεῖν, καὶ δυνάμενος ὁ πρᾶτης παρασχῆν, ὑπερέθετο, ἢ τοῦναντίον.

β'. Καὶ^{o)} ὅτι πωλήσας σοι οἶκον συνεγώνησα, δίδοσθαι τὰς ληγατεθείσας οἰκίσεις, θανάτῳ τῶν ληγαταρίων σβεννυμένων τῶν οἰκίσεων, οὐδὲν ὑπὲρ αὐτῶν χρεωστῆς μοι.

II. Perfecta venditione periculum est emtoris. *L. 8. pr. D. XVIII. 6.* Lege autem, quae venditio perfecta sit. Et cuius periculum sit in venditione conditionali, conditione deficiente vel impleta. Item si interea unus contrahentium decesserit, cui fructus medii temporis cedant. Et si res interierit. Stipulationes et legata conditionalia perimuntur, si pendente conditione res interierit. Et si res extet, licet deterior facta sit, quomodo damnum emtoris sit.

Si quis ita servum vendiderit, sive navis venerit, sive non venerit, pure vendit, et statim perfecta est venditio. *§. 1.*

Et de eo, si usumfructum mihi vendideris, quem habes, vel usumfructum in re tua, quando heres tuus debeat, vel non debeat, et quando heredi meo debeatur, vel non debeatur. *§. 2.*

III. Si postquam inspexi praedium, antequam illud emero, arbores vento deiectae sunt, eas non accipio. Sed si venditor, cum sciret, mihi ignorantem id non manifestavit, tenetur mihi, quanti mea interest. *L. 9. D. eod.*

IV. In conditionali quoque venditione pacisci licet, ut res periculo emtoris servetur. *L. 10. pr. D. eod.*

Si casu fortuito fundus emtus interierit, antequam mensura fieret, emtor agere non potest. *§. 1.*

V. Item si aedificium venditum combustum sit, licet negligentia servorum venditoris, venditor non tenetur. *L. 11. D. eod.*

VI. VII. VIII. Et de eo, cuius periculum sit, si lectum venditum in foro positum Aedilis conciderit ante traditionem, vel post traditionem, vel emtore saepius illum accipere detrectante. *L. 12. 13. 14. pr. D. eod.*

Si vendita materia furto subrepta sit, si quidem ante traditionem, venditoris damnum est: sin postea, emtoris. Videntur autem trabes traditae, quas emtor signavit. *L. 14. §. 1. D. eod.*

Et materiae furto ante traditionem vel postea subreptae, cuius sit periculum: et de trabibus signatis.

IX. Et de eo, si vinum venditum natura sua corruptum sit, antequam emtor illud acceperit, quando damnum sit emtoris, sive degustaverit, sive degustando male probaverit. Item, si venditor sciebat, vinum non duraturum in eum usque diem, quo tolli id placuit. *L. 15. D. eod.*

X. Si emtor servi conduxit eum, donec pretium solveret, non videtur ei traditus, et periculo eius est. *L. 16. D. eod.*

XI. Cum moram emtor fecerit, iam non ob negligentiam, sed ob dolum venditor tenetur. Quodsi uterque moram fecerit, posteriorem spectamus. Nam cum forte moram fecisset emtor, postea voluit accipere, et venditor, cum posset praestare, distulit, vel e contrario. *L. 17. D. eod.*

XII. Si, cum domum tibi venderem, convenerit, ut habitationes legatae praestarentur, habitationibus mortē legatariorum finitis, nihil eorum nomine mihi debes. *L. 18. pr. D. eod.*

λ) E Tipucito L. 8 — 14. D. h. t. desumptae sunt. ε) E Syn. p. 197. habet Fabr. T. II. p. 385. ς) E Tipucito. ζ) E Tipucito L. 15. 16. D. h. t. repositae sunt. η) E Syn. p. 197. habet Fabr. T. II. p. 385. θ) Usque ad τῇ ὑστέρα προσέχομεν habet hoc et Harm. Promt. III. 3. §. 15. et Tipuc. ο) E Tipucito.

L. 18. §. 1. * 'Εάν^{p)} πρὸ τῆς τοῦ τιμήματος καταβολῆς ἢ δε-
D. XVIII. 6. σποτεία τοῦ προθέτου στασιασθῆ, οὐ δίδωσιν ὁ ἀγο-
ραστής τὴν τιμὴν, εἰ μὴ λάβῃ περὶ ἐκνικήσεως ἀξιοπι-
στους ἔγγυτας.

2) Καὶ^{q)} περὶ τοῦ, εἰ πρὸ τῆς τοῦ τιμήματος
καταβολῆς ἢ δεσποτεία τοῦ προθέτου στασιασθῆ, οὐ
δίδωσι ὁ ἀγοραστής τὴν τιμὴν, εἰ μὴ λάβῃ ἀξιοπι-
στους ἔγγυτας.

L. 19. γ'. * 'Ο^{r)} ἀγοραστής ὑπέρθεσιν ποιήσας εἰς τὴν τοῦ
D. eod. τιμήματος καταβολήν, μόνους^{s)} τόκους δίδωσιν, καὶ
οὐχ ὅσα ὁ πρῶτος ἠδύναιτο διὰ τῶν τιμημάτων^{t)} ἀπὸ
πραγματείας, ὡς εἰκόσ^{v)}), κερδᾶναι.

L. 1. ιδ'. 1) * 'Οτι^{v)} μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν προῶσιν, πᾶν
C. IV. 48. κέρδος καὶ πᾶσα βλάβη ἐπὶ τῷ πράγματι γενομένη, εἰς
κέρδος καὶ ζημίαν ἀνήκει τοῦ ἀγοραστοῦ. ὁ γὰρ πρῶ-
τος ἐκνικήθεις τοῦ πράγματος τότε κινδυνεύει, ὅτε
ἀπὸ αἰτίας ἀρχαιοτέρως τῆς πράσεως συνέβη τὰ τῆς
ἐκνικήσεως· εἴγε καὶ παρήγγειλεν αὐτῷ ὁ ἀγοραστής
ἐλθεῖν καὶ δικασθῆναι, καὶ μὴ ἀπόντος αὐτοῦ ἢ κατα-
δική γέγονεν.

2) Μετὰ^{w)} τὸ γενέσθαι τὴν προῶσιν, πᾶν κέρδος
καὶ πᾶσα βλάβη ἐπὶ τῷ πράγματι γενομένη, εἰς κέρδος
καὶ ζημίαν ἀνήκει τῷ ἀγοραστῇ^{x)}· εἰ μὴ ὑπέρθεσιν
ἐποίησεν ὁ πρῶτος ἐν τῇ παραδόσει.

3) Καὶ^{y)} περὶ τοῦ μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν προῶσιν
τὸ κέρδος καὶ τὴν ζημίαν ἀφορᾷ τὸν ἀγοραστήν· καὶ
πότε ἐκινδυνεύει ἢ μὴ ὁ πρῶτος, ἐκνικήθεις τοῦ
πράγματος, καὶ περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν παραγγελίας.

L. 3. ιε'. * 'Ο^{z)} δόλος τοῦ πρώτου τὸν πίστει ἀγαθῇ ἀγο-
C. eod. ράσαντα οὐδέποτε καταβλάπτει^{a)}.

ὁ δόλος τοῦ πρώτου] 'Ο^{b)} γὰρ ἐξ οἰουδήποτε ἀγο-
ράζων, νομίμων εἶναι δεσπότην, καλῆ πίστει ἀγοράζει. [Sch. a.
Fabr. II. 387.]

L. 4. ις'. 1) * 'Οτι^{c)} τῆς πράσεως τελείας γενομένης,
C. eod. εἰ μὴ ὑπέρθεσιν ἐποίησεν ὁ πρῶτος ἐν τῇ παραδόσει,
ὁ ἀγοραστής κινδυνεύει ἐπὶ πάσης βλάβης ἐν τῷ πρά-
γματι γενομένης.

2) Καὶ^{d)} ὅτι ὁ ἀγοραστής κινδυνεύει, εἰ μὴ
ἐπέρθεσιν ὁ πρῶτος ἐποίησεν ἐν τῇ παραδόσει,

L. 5. ιζ'. "Η^{e)} αἰρετικὴ ἦν ἢ προῶσις.

L. 6. ιη'. 1) * 'Ο^{f)} θάνατος τῆς προθέτου θεραπεύσης
C. eod. μετὰ τὴν προῶσιν συμβᾶς τῷ ἀγοραστῇ κινδυνεύεται·
μόνον εἰ μὴ ἀπὸ τινος πάθους ἀρχαιοτέρου τῆς πρῶ-
σεως ἐτελεύτησε.

2) Καὶ^{g)} τὸν θάνατον τῆς προθέτου θεραπεύ-
σης, τὸν μετὰ τὴν προῶσιν, ὁ ἀγοραστής ἐπιγινώσκει,
μόνον εἰ μὴ ἀπὸ τινος πάθους ἀρχαιοτέρου τῆς πρῶ-
σεως ἐτελεύτησεν.

Si ante pretium solutum rei venditae dominium
in controversiam deductum sit, emtor pretium non
solvit, nisi evictionis nomine fideiussores idoneos ac-
ceperit.

Si ante pretium solutum rei venditae dominium
in controversiam deductum sit, emtor pretium non
solvit, nisi fideiussores idoneos acceperit.

XIII. Si emtor in pretio solvendo moram fece-
rit, usuras duntaxat praestat, non quidquid venditor
ex ipso pretio, puta negotiando, lucrari potuisset.

XIV. Post perfectam venditionem omne commo-
dum et omne incommodum, quod rei contingit, ad
lucrum et damnum emtoris pertinet. Nam re evicta
tunc venditoris periculum est, cum ex causa vendi-
tionem praecedente evictio contigit: siquidem ei quo-
que denuntiavit emtor, ut agendaes causae adesset,
et non absente eo condemnatio facta sit.

Post perfectam venditionem omne commodum et
omne incommodum, quod rei contingit, ad lucrum
et damnum emtoris pertinet: nisi moram in tradendo
venditor fecerit.

Et de eo, quod post perfectam venditionem com-
modum et incommodum emtorem spectet: et quando
evicta re periculum sit venditoris, vel non sit, et
de denuntiatione ei facienda.

XV. Dolus venditoris¹⁾ emtori bonae fidei nun-
quam nocet.

1) dolus venditoris] Nam qui emit a quocun-
que, eum dominum esse existimans, bona fide emit.

XVI. Venditione perfecta, si venditor in tradi-
tione moram non fecit, omne damnum, quod rei con-
tingit, periculo emtoris est.

Periculum emtoris est, nisi moram in traditione
venditor fecerit,

XVII. Aut venditio conditionalis fuerit.

XVIII. Mors ancillae distractae, quae post ven-
ditionem accidit, ad periculum emtoris pertinet: nisi
si ex morbo, qui venditionem praecessit, mortua sit.

Etiam mortem ancillae distractae, quae post ven-
ditionem accidit, emtor agnoscit, nisi si ex morbo,
qui venditionem praecessit, mortua sit.

p) E Syn. p. 197. habet Fabr. T. II. p. 386. q) E Tipucito. r) E Syn. p. 197. et Harm. III. 3. §. 50. habet Fabr. T. II. p. 386. Similiter Tipucitus, qui praefigit καὶ ὅτι. s) Harm. μόνον. t) Sic Syn. et Harm. Tip. ἐκ τῶν τιμῶν. u) Haec habet Syn. et Harm. Apud Tip. deest ἀπὸ πραγματείας, ὡς εἰκόσ. v) E Syn. p. 197. habet Fabr. T. II. p. 386. w) Ex Harm. Promt. III. 3. §. 11. x) Haecenus Harm. L. 1. C. IV. 48. habet: reliqua sunt e L. 4. C. eod. y) E Tipucito. z) E Syn. p. 198. habet Fabr. T. II. p. 386. Similiter Harm. Promt. III. 3. §. 40. et Tipucitus. Syn. praefigit ὅτι. Tip. καὶ ὅτι. a) Sic Syn. et Harm. Tip. βλάπτει. b) Hoc schol. est e Syn. p. 198. c) E Syn. p. 198. habet Fabr. T. II. p. 386. d) E Tipucito. e) E Tipucito. f) E Syn. p. 198. habet Fabr. T. II. p. 386. Eadem habet Harm. Promt. III. 3. §. 13. g) E Tipucito.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ΄.

Περὶ δούλων ἔξω πιπρασκομένων τῆς πόλεως, ἢ ἐὰν ἀνδράποδον πρᾶθῃ ἐπὶ ὄρω τοῦ ἐλευθερωθῆναι ἢ μὴ ἐλευθερωθῆναι^{h)}.

α'. Καὶⁱ⁾ ποῦ δύναται συγχωρεῖν, καὶ ἐν τίνι τόπῳ ὁ πωλήσας δοῦλον ἐπὶ τῷ διάγειν ἐν τινι τόπῳ· λέγει γὰρ, ὅτι ἐν Ῥώμῃ δύναται συγχωρεῖν.

β'. Καὶ ὅτι ὁ ἐπὶ διακωλύσει πρᾶθεις ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, δύναται διάγειν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, εἰ μὴ ῥητῶς ἐκωλύθῃ.

γ'. Καὶ ὅτι, ἐὰν πωλήσω δοῦλον ἐπὶ τῷ εἶσω ῥητοῦ χρόνου ἐλευθερωθῆναι, καὶ μὴ ἐλευθερωθῆ, γίνεται ἐλεύθερος, εἰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας γνώμῃς.

δ'. 1) * Ὅκ^{j)} ἦττων τῶν κ'. ἐτῶν ἀνισχύρως ἐπὶ τῷ ἐλευθερωθῆναι πωλεῖ δοῦλον, κἂν συμφωνήσῃ, τὴν ἐλευθερίαν ὑπερεθέτηται, ἕως οὗ πληρώσῃ τὰ κ'. ἐτη.

2) Ὅλ^{k)} ἦττων τῶν κ'. ἐτῶν οὐ δύναται πωλεῖν ἐπὶ ὄρω ἐλευθερίας.

3) Καὶ^{m)} ὅτι ὁ ἦττων τῶν κ'. ἐτῶν ἀνισχύρως πωλεῖ ἐπὶ τῷ ἐλευθερωθῆναι δοῦλον, κἂν ὑπερεθέτηται τὴν ἐλευθερίαν συμφωνήσῃ ἕχρι τοῦ τελειῶσαι τοὺς κ'. χρόνους.

ε'. 1) * Ἐὰνⁿ⁾ ὁ πρᾶθεις δοῦλος κωλυθῇ τοῦ προαστείου, καὶ τῆς πόλεως κωλύεται· ἵνα μὴ τῶν μειζύων ἀπολαύῃ ὁ τῶν ἡττόνων κωλυθείς.

2) Ἐὰν^{o)} ὁ πρᾶθεις δοῦλος κωλυθῇ τοῦ προστοιχείου^{p)} καὶ τῆς πόλεως κωλύεται· ἵνα μὴ ἀπολαύῃ τῶν μειζύων, τῶν ἡττόνων κωλυθείς.

3) Καὶ^{q)} ὅτι, ἐὰν ὁ πρᾶθεις δοῦλος κωλυθῇ τοῦ προαστείου, καὶ τῆς πόλεως κωλύεται.

ζ'. Καὶ^{r)} περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσας σοι θεράπειαν ἐπὶ ὄρω τοῦ μὴ ἐλευθερώσαι αὐτήν, ἢ μὴ προστεῖναι, εἴτα παραβάντος σου τὸ συμφωνον ἐκνικηθῇ ἢ ἐλευθερωθῇ ἢ δούλῃ, καὶ κινῶ τὴν ἐξ στιπουλάτου ἀγωγὴν δηλαδή, τί γίνεται. ἀνάγνωθι τὰς διαστίξεις.

* Ὅς^{s)} ποινήν τὸν ἀγοραστήν^{t)} ἐπειρωτήσας εἰς βλάβην τοῦ πρᾶθέντος οἰκέτου, εἰ μὲν εἰς χρήματα ζημιούται, (τυχὸν καὶ αὐτὸς ἐτέραν ποινήν ἐπειρωτήσας, ἐὰν ἐλευθερώσει τὸν οἰκέτην,) ἔχει ἀπαίτησιν, εἰ μὴδὲν ἐν χρήμασι τῷ πρᾶτῃ διαφέρει, ἀλλὰ δι' ὄργην ἢ λύπην, μᾶλλον δὲ διὰ σκληρότητα καὶ ἀπανθρωπίαν ζητεῖ φυλαχθῆναι ἐπὶ κωλύσει διαγωγῆς τινος τόπου· τὸ δὲ συμφωνον ἢ, δοθῆναι αὐτῷ τὴν ποινήν· εἴτε παρηκολούθησεν ἐπειρωτήσας, εἴτε μὴ, ἀργεῖ ἢ ἀπαίτησιν. ὄργης γὰρ ἀποπλήρωσις οὐκ ἔχει διαφέρον· εἰ μὴ ἄρα διὰ τοῦτο ἦττονος ἐπώλησε τὸν οἰκέτην· τότε γὰρ παραβαινομένου τοῦ συμφώνου, ἔχει ἀπαίτησιν.

ζ. 1) * Ὅτι^{u)} ἐὰν χωρὶς ἐπειρωτήσεως συμφωνήσῃ ποινήν λαβεῖν ὁ πρᾶτῃς, εἴγε ὁ πρᾶθεις ἐν Ἰταλίᾳ εὐρεθῇ, οὐκ ἔχει ἀπαίτησιν, εἰ μὴ μέχρι τῆς ποσότη-

TITULUS VII.

De servis exportandis, vel si ita mancipium venierit, ut manumittatur, vel contra.

I. Ubi et quonam in loco remittere possit, qui servum vendidit ita, ut aliquo loco moraretur: dici-
tur enim, Romae remittere posse. L. 1.
D. XVIII. 7.

II. Qui venditus ita est, ut ab Italia arceatur, in provincia morari potest, nisi specialiter prohibi-
tum sit. L. 2.
D. eod.

III. Si servum ea lege vendidero, ut intra cer-
tum tempus manumittatur, nec manumissus sit, liber fit, si in eadem voluntate perseveravi. L. 3.
D. eod.

IV. Minor viginti annis inutiliter servum vendit, ut manumittatur, licet pactus sit, ut libertas differa-
tur, donec viginti annos impleverit. L. 4.
D. eod.

Minor viginti annis non potest vendere sub lege manumissionis.

Minor viginti annis inutiliter servum vendit, ut manumittatur, licet pactus sit, ut libertas usque ad impletum ab ipso vicesimum annum differatur.

V. Si servo vendito interdictum sit pomoerio civitatis, etiam urbe interdictum est: ne maioribus fruatur, qui a minoribus arceatur. L. 5.
D. eod.

Si servo vendito interdictum sit pomoerio civitatis, etiam urbe interdictum est: ne maioribus fruatur, qui a minoribus arceatur.

Si servo vendito interdictum sit pomoerio civitatis, etiam urbe interdictum est.

VI. Et de eo, quid fiat, si ancillam tibi vendidero, ne manumittatur, neve prostituatur, et postea, cum pactum violaveris, ancilla evicta vel manumissa sit, egoque ex stipulatu tecum agam. Lege distinc-
tiones. L. 6. pr.
D. eod.

Qui poenam ab emtore stipulatus est in damnum venditi servi, si pecuniae ratione interest eius, (puta si et ipse aliam poenam promisit, si servum manumiserit,) agere potest. Si vero venditoris pecuniae ratione nihil interest, sed per indignationem aut dolorem, vel potius ob duritiam et inhumanitatem servari velit, ut servus loco quodam commorari prohibeatur: convenerit autem, ut ei poena praestaretur, sive stipulatio subsecuta sit, sive non, cessat petitio. Nam irae satisfactio non habet, quod intersit: nisi propterea minoris servum vendidit: tunc enim pacto non servato, actionem habet.

VII. Si citra stipulationem convenerit, ut poena praestetur venditori, si servus venditus in Italia deprehendatur, agere venditor nequit, nisi ad eam quan-
L. 7.
D. eod.

h) Haec tit. 7. inscriptio est apud Tip. et in Indice tit. Coisl. Fabr. tit. 7. habet eum tit. 6. coniunctum. Fragmenta, quae secundum Tipucitum huic tit. 7. attribuenda sunt, Fabr. reposuit tit. 16. et 17. huius lib. XIX. Basil. In Syn. quidem p. 215. est tit. εζ'. περὶ τῶν ἐπὶ συμφώνῳ ἀγορασθέντων δούλων, τοῦ μὴ διάγειν τυχὸν ἐν τινι τόπῳ, ἢ ἐπὶ τῷ ἐλευθερωθῆναι, ἢ μὴ ἐλευθερωθῆναι· καὶ περὶ χειρὸς ἐπιβολῆς. Sed in marg. Syn. l. l. additur ζ'. i. e. alias tit. VII. i) E Tipucito l. 1 — 3. D. XVIII. 7. desumptae sunt. k) E Syn. p. 136. et 215. habet Fabr. T. II. p. 411. l) Ex Eustathio περὶ χρόνων κ'. §. 5. in Leuncl. Iur. Gr. Rom. T. II. p. 239. edit. Zachar. Cap. 37. §. 5. m) E Tipucito. n) E Syn. p. 215. habet Fabr. T. II. p. 412. o) E Schol. x. ad Basil. LX. 51. cap. 9. Fabr. T. VII. p. 852. p) Sic legendum notante du Fresne in Gloss. med. et inf. graecif. s. v. προστίχιον. q) E Tipucito. r) E Tipucito. s) E Syn. p. 215. habet Fabr. T. II. p. 386. Apud Tip. deest. t) Sic lego. Fabr. ἀγοραστήνα. u) E Syn. p. 215. habet Fabr. T. II. p. 386.

τος, ἦν ὡς εἰκὸς αὐτὸς ἐτέρω παρασχεῖν ἀναγκάζεται, μὴ φυλαττομένου τοῦ συμφώνου. καλῶς δὲ συμφωνεῖ, μὴ πραθῆναι ἐπ' ἐξαγωγῆς. καὶ γίνεται διαθέσεως λόγος, διὰ τὸ κακοθελές.

2) Καὶ^ν) περὶ τοῦ, ἐὰν χωρὶς ἐπερωτήσεως συμφωνήσῃ ποιὴν λαβεῖν ὁ πρῶτος, εἶγε ἐν Ἰταλίᾳ ὁ πραθεὶς εὐρεθῆ, ἐπὶ πρόσω ποσῶ ἔχει ἀπαίτησιν. καὶ ὅτι καλῶς συμφωνεῖ ὁ πρῶτος, πραθῆναι ἐπὶ κωλύσει διαγωγῆς τινος τόπου. καὶ γίνεται διαθέσεως λόγος, διὰ τὸ καλοθελές.

L. 8. η'. Καὶ^ω) περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσῃ σοι δοῦλον εἶπω, εἴσω χρόνον ἐλευθερωθῶ, καὶ μεταμεληθῶ, καὶ οὐδὲν ἦντιον ἐλευθερώσεως, οὐκ ἔχω τὴν ἀπαίτησιν τῆς τιμῆς· ἐσβέσται γὰρ.

L. 9. θ'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσῃ σοι δοῦλον, ὥστε μὴ διάγειν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἐμαυτῶ χειρὸς ἐπιβολήν^{*)}· εἴτα πωλήσῃ αὐτὸν ὑπὸ τὸν ὄρον, καὶ εὐρεθῆ ἐν Ῥώμῃ, τί γίνεται, ἀνάγνωθι· ἔστι καὶ γὰρ ὠφέλιμον. διέξισι οὖν, πότε ἀρμόζει μοι ἢ τῆς χειρὸς ἐπιβολή, καὶ πότε οὐ. καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσῃ σοι συμφωνήσω, ἵνα εἰ προστῆ ἢ δούλῃ, ἐλευθερωθῆ· σὺ δὲ πωλῶν χειρὸς ἐπιβολὴν ἐφύλαξας σεαυτῶ, εἰ προστῆ, ἢ τοῦναντίον ἐγὼ μὲν χειρὸς ἐπιβολήν, σὺ δὲ ἐλευθερίαν συνερώνησας, ἢ ἐλευθερίᾳ ἀρμόζει, προϊσταμένης αὐτῆς.

L. 10. ι'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσῃ δοῦλους, ὥστε μετὰ θάνατόν σου ἐλευθέρους εἶναι, καὶ αὐτὸς μὴ ἐλευθερώσεως, πῶς μετὰ θάνατόν σου ἐλευθέροι γίνονται.

L. 2. ια'. 1) * Τοὺς^γ) καταφυγόντας οἰκέτας εἰς σεβασμίους οἴκους, καὶ δίκαια αἰτοῦντας οὐ χρῆ περιορῶν· ἀλλ' εἴπερ διαγνωστικῆς γενομένης εὐρέθησαν οἱ δεσπότες ἢ ἀμέτρως αὐτοὺς βασανίζοντες, ἢ λιμοκτονοῦντες, ἢ εἰς προῶν αἰσχρῶν ἔλκοντες, ἐκ τούτων διαπιπρόσκειν αὐτοῖς ἀναγκάζεσθαι, πρὸς τὸ μηκέτι ὑποστρέφειν πρὸς τὴν αὐτῶν²⁾ δεσποτείαν. ἀλλὰ καὶ τὴν πρῶσιν καλῆ ἀφρέσει ποιεῖν, ὥστε μὴ διὰ τινων σεσοφισμένων ἀφρέσεων καὶ μετὰ τὴν ἐκποίησιν αὐτοὺς κακοποιεῖν, ἢ ἐν δεσμοῖς εἶναι συμφωνοῦντας, ἢ ἐπὶ τῷ οἰκῶν ἐν χώρᾳ βαρυντάτους ἐχούσῃ τοὺς ἀέρας.

2) Καὶ^α) περὶ δούλων καταφυγόντων εἰς σεβασμίους οἴκους καὶ δίκαια αἰτοῦντων, πῶς οὐ χρῆ περιορῶν αὐτοὺς, ἀλλὰ διεκδικεῖν.

L. 1. ιβ'. Καὶ^β) περὶ τοῦ πωλοῦντος οἰκέτην ἐπὶ τῷ μηδέποτε αὐτὸν ἐπιβῆναι τῆς πόλεως· εἰ δὲ ἐπιβῆ, ἔξεῖναι αὐτῶ χεῖρας ἐπιβάλλειν, καὶ ἀφαιρεῖσθαι αὐτόν, πῶς δύναται ὁ ἀγοραστὴς μήπω τοῦ συμφώνου παραβαθείτος ἐλευθερωθῆ τὸν οἰκέτην. εἰ δὲ ὁ οἰκέτης ὁ ἐλευθερωθεὶς ἐπιβῆ τῶν ἀπηγορευμένων αὐτῶ τόπων, παρὰ τοῦ δημόσιου διεκδικεῖται εἰς διηρηκτὴ δουλείαν· εἰ δὲ μὴ ἐλευθερωθῆ καὶ ἐπιβῆ, ὁ πρῶτος ἔλκει αὐτὸν εἰς δουλείαν.

L. 2. ιγ'. Καὶ περὶ τοῦ πρῶτου φυλάξαντος ἐαυτῶ χειρὸς ἐπιβολήν, ἢ μόνον συμφωνήσαντος, καὶ πρόστιμον ἐπερωτήσαντος, πῶς καὶ αὐτὸς τὸ πρόστιμον ἀπαιτεῖ, καὶ ὁ δημόσιος ἐκδικεῖ τὸ ἀνδράποδον. δεῖ δὲ σκοπεῖν, εἰ γνώμῃ τοῦ δεσπότου ἦτοι τοῦ ἀγοραστοῦ ἐπέβη ὁ οἰκέτης τοῖς κεκωλυμένοις τόποις.

titatem, quam fortasse ipse alii praestare cogitur, pacto non servato. Recte autem paciscitur, ne vendatur, ut exportetur. Et affectionis habetur ratio, propter duritiam.

Et de eo, si citra stipulationem venditor pactus sit, ut poena sibi praestetur, si servus venditus in Italia deprehendatur, cuius quantitatis nomine agere possit. Item recte venditor paciscitur, ut vendatur, ne aliquo loci commoretur. Et affectionis ratio habetur, propter benignitatem.

VIII. Si, cum servum tibi venderem, praecepero, ut intra certum tempus cum manumitteres, et me poenituerit, tu vero nihilosecius cum manumiseris, actionem ex vendito non habeo: nam evanuit.

IX. Et de eo, si servum tibi vendidero, ne Romae degeret, mihiq; manus iniectionem reservavero: deinde tu eum eadem lege venderis, et servus Romae deprehensus fuerit, quid fiat, lege: etenim utile est. Disserit igitur, quando mihi manus iniectio competat, quando non competat. Si, cum tibi venderem, pactus fuerim, ut, si ancilla prostituta esset, libera esset: tu vero manus iniectioem tibi servaveris, si prostitueretur, vel e contrario ego manus iniectioem mihi servavero, tu vero de libertate eius pactus sis, libertas competit, prostituta ea.

X. Item, si servos tibi vendidero, ut post mortem tuam liberi essent, tuque eos non manumiseris, quomodo post mortem tuam liberi fiant.

XI. Servos ad aedes religiosas confugientes et aequa postulantes negligi non oportet: sed si causa cognita domini vel supra modum in eos saevire, vel fame necare, vel ad turpe facinus eos cogere deprehendantur, cogendi sunt ob has causas, ut eos vendant, ne in ipsorum dominium revertantur. Sed et bona conditione venditio facienda est, ne per astute fictas quasdam condiciones etiam post alienationem eos laedant, vel ut in vinculis habeantur, paciscendo, vel ut in regione degant, quae aërem maxime gravem habet.

Et quomodo servi ad aedes religiosas confugientes et aequa postulantes negligendi non sint, sed defendendi.

XII. Si quis servum vendiderit, ne unquam in civitate moraretur: si vero eam ingressus fuerit, pactus sit, ut manus iniicere et servum adimere sibi liceret, quomodo emtor pacto nondum violato servum manumittere possit. Si vero servus manumissus loca, quibus ipsi interdictum est, ingressus fuerit, a fisco in perpetuam servitutem vindicatur: quodsi non manumissus ingressus fuerit, venditor eum in servitutem trahit.

XIII. Si venditor manus iniectioem sibi servaverit, vel poenam tantum stipulatus sit, ipse poenam petit, et fisco mancipium vindicat. Videndum autem est, an domini sive emtoris voluntate servus in loca prohibita venerit.

ν) E Tipucito. In fine lege κακοθελές. ω) E Tipucito L. 8 — 10. D. h. t. desumptae sunt. x) Deesse videtur φυλάξω. y) E Syn. p. 42. habet Fabr. sub tit. 17. in Add. T. II. p. 661. Syn. ait, esse cap. 1. tit. 7. lib. XIX. z) Syn. ἐαυτόν. Leuncl. in marg. αὐτῶν. a) E Tipucito. b) E Tipucito L. 1. 2. C. IV. 55. desumptae sunt.

ιδ'. 1) * Τους^{c)} δούλους τους τὸν ἴδιον διαπράσαντας δεσπότην κεφαλαιῶς τιμωρηθῆναι ἢ διάταξις κελύει.

2) Καὶ^{d)} περὶ τοῦ προθέντος παρὰ τῶν ἰδίων δούλων ἐπὶ τῷ μηδέποτε ἐπιβῆναι τῆς ἰδίας πατρίδος, μεταπωληθέντος δὲ παρὰ τοῦ ἀγοράσαντος αὐτόν, καὶ παρ' αὐτοῦ ἐλευθερωθέντος, δεομένου δὲ βασιλέως ἐπὶ τῷ ἐπιβῆναι τῆς πατρίδος ἐκείνης.

ιε'. Καὶ^{e)} ὅτι ὁ προθεὶς ἐφ' ᾧ μὴ ἐπιβῆναι πόλεως, καὶ τῆς Ῥώμης ἐπιβῆναι κεκώλυται· καὶ ὁ κωλυθεὶς ἐπαρχίας ἐπιβῆναι, οὐδὲ τῆς Ἰταλίας ἐπιβαίνει.

ισ'. Καὶ ὅτι ὁ ἐπὶ ὄρω ἐλευθερίας πιπρασκόμενος οἰκέτης ἐνσταμένον τοῦ χρόνου τῆς ἐλευθερίας αὐτομάτως ἐλευθεροῦται· καὶ ὅτι χώραν ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν δωρηθέντων ἐπὶ ὄρω ἐλευθερίας, μόνον εἰ μὴ ἀνεκαλέσατο τὴν τοιαύτην πίστιν ὁ δωρησάμενος, ἢ καὶ ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ δωρησάμενος οἰκέτην τινί, οὐ δύναται τὸν τοιοῦτον πωλεῖν.

ιζ'. Καὶ περὶ προθέντος οἰκέτου ἐπὶ ὄρω ἐλευθερίας.

ιη'. Καὶ περὶ τοῦ λαβόντος χορήματα, ἵνα τὴν ἰδίαν θεράπειαν ἐλευθερώσῃ εἰσω ὀρίτου χρόνου, καὶ μὴ ἐλευθερώσαντος.

ιθ'. Καὶ ὅτι ὁ προθεὶς ἐπὶ τῷ μὴ ἐλευθερωθῆναι, κἂν ἐλευθερωθῆ, οὐ γίνεται ἐλεύθερος, οὐδὲ εἰ διὰ προσώπων πολλῶν παρήλθεν ἢ δεσποτεία τοῦ οἰκέτου, καὶ οὐδὲ τὸ ὄνοματι τοῦ δημοσίου ἐπερωτηθὲν πρόστιμον ἰσχὴν ἔχει.

κ'. 1) * Ἐάν^{f)} τις πωλήσῃ κόρην ἐπὶ τῷ ἐλευθερωθῆναι ἐμπροθέσμως, εἰ δὲ μὴ ἐλευθερωθῆ, πρόστιμον ἐπερωτήσῃ· τῆς προθεσμίας ἐνσταμένης ἢ μὲν κόρη ἐλευθέρη γίνεται· τὸ δὲ πρόστιμον ἀπαίτησιν οὐκ ἔχει, ἐπειδὴ ἢ τοῦ συμφώνου δύναμις τὴν ὀφειλουσαν παρὰ τοῦ πρώτου δοθῆναι ἐλευθερίαν ἐπιτίθησιν.

2) Καὶ^{g)} περὶ τοῦ πωλήσαντος κόρην ἐπὶ τῷ ἐλευθερωθῆναι, εἰ δὲ μὴ ἐλευθερωθῆ, πρόστιμον δίδόναι.

TITULOS H'.

Περὶ^{h)} ἀγωγῆς πράσεως καὶ ἀγορασίας, καὶ περὶⁱ⁾ πραγμάτων ἀλλοτριῶν μὴ ἐκποιουμένων, καὶ περὶ τῆς^{k)} κεκωλυμένης πραγμάτων ἐκποιήσεως ἢ ὑποθήκης, καὶ περὶ τῆς^{l)} τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐκποιήσεως.

α'. 1) * Ὅ^{m)} πρώτης μὴ παραδιδὸς τὸ πρᾶγμα, ἐνάγεται εἰς τὸ διαφέρειν τῷ ἀγοραστῇ, καὶ εἰ συμβαίνει τὸ διαφέρειν ὑπερβαίνειν τὸ τίμημα.

2) Καὶⁿ⁾ ὅτι ὁ πρώτης μὴ παραδιδὸς τὸ πρᾶγμα ἐνάγεται εἰς τὸ διαφέρειν, κἂν ὑπερβαίνῃ τὸ τίμημα τὸ διαφέρειν.

XIV. Servos, qui dominium suum vendiderunt, capite plecti constitutio iubet.

L. 4. C. IV. 55.

Et de eo, qui a servis suis venditus est, ne unquam in patriam suam veniat, et ab emtore distractus et ab eo manumissus est, et a Principe petiit, ut in patria morari sibi liceret.

XV. Item qui venditus est ea lege, ne in civitate moraretur, etiam Romae morari prohibetur: et qui in provincia morari prohibitus est, neque in Italia morari debet.

L. 5. C. eod.

XVI. Servus sub lege manumissionis venditus, instante tempore manumissionis, ipso iure liber fit: quod et locum habet in his, qui sub lege manumissionis donati sunt, si modo donator hanc suam voluntatem non mutaverit, aut etiam decesserit. Qui vero servum alicui donavit, eum vendere non potest.

L. 1. C. IV. 57.

XVII. Et de seivo sub lege manumissionis vendito.

L. 2. C. eod.

XVIII. Et de eo, qui pecuniam accepit ancillae suae intra certum tempus manumittendae causa, neque eam manumisit.

L. 4. C. eod.

XIX. Qui venditus est, ne manumitteretur, licet manumissus sit, liber non fit, nec si dominium servi per multas personas migraverit: neque poena fisci nomine promissa vim habet.

L. 5. C. eod.

XX. Si quis ita puellam vendiderit, ut ad diem statutum manumitteretur, et si manumissa non esset, poenam stipulatus fuerit: die cedente puella quidem manumittitur: poena vero peti nequit, cum pacti vis praestandam a venditore manumissionem imponat.

L. 6. C. eod.

Et de eo, qui vendidit puellam ea lege, ut manumitteretur, et si manumissa non esset, poena daretur.

TITULUS VIII.

De actione emti et venditi, et de rebus alienis non alienandis, et de prohibita rerum alienatione, vel hypotheca, et de communium rerum alienatione.

I. Venditor, qui rem non tradit, convenitur in id, quod interest emtoris, quamvis accidat, ut id, quod interest, pretium egrediatur.

L. 1. pr. D. XIX. 1.

Venditor, qui rem non tradit, convenitur in id, quod interest, licet id, quod interest, pretium egrediatur.

c) E Syn. p. 66. habet Fabr. in Add. T. II, p. 662. sub tit. 17. h. l. repositum. Syn. ait, esse cap. 1. tit. 7. huius libri. d) E Tipucito. e) E Tipucito L. 5. C. IV. 55. et L. 1. 2. 4. 5. C. IV. 57. desumtae sunt. f) E Syn. p. 215. habet Fabr. T. II. p. 413. g) E Tipucito. h) Hanc inscriptionem tit. 8. ex Indice titulorum Coislino et Tipucito exhibui. Syn. p. 198. ex eaque Fabrotus hanc habent: Περὶ τῆς κινουμένης ἀγωγῆς ἐπὶ ἀγορασίας καὶ πράσεως, ἐάν τι παρὰ τὰ συμφωνηθέντα γένηται· καὶ ἐάν τὸ προθέν ἀνδράποδον ἢ ἕτερον ζῶον ἢ ξύλον ὑπαίτιόν ἐστιν· ἢ ἐάν ψευδῆται περὶ τὸ μέτρον ἢ τὴν ποιότητα τοῦ προθέντος· καὶ τίνα τῶ ὄλω ἢ τῶ ἀργῷ ἔπονται. ζ) περὶ Index Coisl. Deest apud Tip. h) μὴ addit Ind. Coisl. quod merito Tip. omittit. i) τῆς Tip. Deest in Indice Coisl. m) E Syn. p. 198. habet Fabr. T. II. p. 387. Eadem habet Harm. Promt. III. 3. §. 52. n) E Tipucito.

L. 1. §. 1. Καὶ^{ο)} περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσω σοι ἀγρὸν ἢ οἶκον,
D. XIX. 1. οὐ βεβάρηται δουλείᾳ, τοῦτο τὸ βῆρος ἀποκρυνόμε-
νος οὐκ ἐκφεύγει τὴν ἐξ ἔμπτου ἀγωγὴν· μόνον εἰ σὺ
τοῦτο ὁ ἀγοραστὴς ἠγνόησας· εἰ γὰρ ἠπίστασο, ἐδό-
κεις μετὰ τοῦ οἰκείου βάρους καταδέχεσθαι τὴν οἰκείαν
πρᾶσιν.

L. 2. pr. β'. 1) * Eip) μὴ παραδίδωσι τὸ μέτρον, ὃ ἐπέσχετο
D. eod. ὁ πρῶτης, κατέχεται.

2) Καὶ εἰ μὴ παραδίδωσι τὸ μέτρον ὁ πρῶτης, ὃ
ἐπέσχετο.

§. 1. Καὶ⁹⁾ πότε οὐ δοκεῖ ὁ πρῶτης σχολαίαν νομίην
παραδίδόναι τῷ ἀγοραστῇ, τυχὸν εἰ ἐπέμφθησαν εἰς
νομίην ληγατάριοι, ἢ δανεισταί, ἢ γαστήρ.

L. 3. pr. γ'. Οὐτε^{τ)} ἦν τις ἀφελέσθαι τοῦ ἀγοραστοῦ δύ-
D. eod. ναται.

§. 1. Καὶ ὅτι ὁ ἀγοραστὴς ἐπερωτῶν, αὐτῷ παραδοθῆ-
ναι τὴν νομίην, τὴν ἐξ σιπουλάτου οὐ κινεῖ περὶ τῶν
καρπῶν, ἀλλὰ τὴν ἐξ ἔμπτου.

§. 2. Καὶ ὅτι ὁ πωλῶν μοι δουλείαν κατὰ τοῦ ἀγροῦ
αὐτοῦ περιττόν ἐστιν, παραδίδόναι μοι σχολάζουσαν
νομίην· μόνον γὰρ ὀφείλει ἀσφαλίσασθαι με τὸν ἀγο-
ραστὴν, μὴ ἐμποδίζεῖν αὐτῇ κερῆσθαι.

§. 3. Καὶ περὶ πρῶτου οἴνου ὑπέροθρουν ποιούντος, κατὰ
ποῖον τρόπον δίδωσι τὸ τίμημα.

§. 4. Καὶ περὶ ἀγοραστοῦ ὑπεροθρμένου λαβεῖν τὸν οἶνον,
καὶ πῶς θεματίζεται ἢ ὑπέροθρουν.

L. 4. pr. δ'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ὁ πρῶτης ἀγροῦντί μοι πω-
D. eod. λήσῃ δοῦλον κλέπτῃν, ἢ ἐνοχῇ ὑποκειμένον, πῶς κινῶ
τὴν ἐξ ἔμπτου, καὶ πότε δύναμαι κινεῖν τὴν ἐξ σι-
πουλάτου.

§. 1. 1) * 'Εὰν^{ς)} ἐλλείπει τὸ μέτρον τοῦ προθέντος
ἀγροῦ, πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἐργασίας τῶν ζευγῶν ὁ πρῶ-
της ἐνέχεται, καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον τὸ τίμημα μειοῦται.
εἰ δὲ μὴ τῷ παντὶ ἀγρῷ, ἀλλὰ μέρει ἐλλείπη, οἶον τῷ
ἀμπέλωνι, τότε καὶ τῆς καλλονῆς γίνεται λόγος.

2) Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν τὸ μέτρον τοῦ προθέντος
ἀγροῦ πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἐργασίας τῶν ζευγῶν λείπη.

L. 5. pr. ε'. Καὶ^{τ)} περὶ κληρονόμου ἀξιωθέντος πωλῆσαι τι,
D. eod. ποίας ἀγωγᾶς ἐνέχεται.

§. 1. 1) Eit^{υ)} δὲ μὴ κατέβαλέ τις, ἀλλ' ἐν ὑπονοίᾳ
καταδίκης ὁμολόγησεν, ἔχει παραγραφὴν^{ν)}.

2) Καὶ^{ω)} περὶ τοῦ πλαστῶς ὑπονοήσαντος ἀξιο-
θῆναι, ἢ ἐν ὑπονοίᾳ καταδίκης ὁμολόγησαντος.

L. 6. pr. ζ'. Κἂν^{ξ)} ἠγνόησεν ὁ πρῶτης, εἶναι ἦρτον τὸ μέ-
D. eod.τρον, ἐνέχεται.

§. 1. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσω σοι οἶκον, ἐφ'^{ϛ)} πρὸς
τῷ τιμήματι ἀνορθῶσαι σε ἕτερον οἶκόν μου, ἔχω τὴν
ἀπαίτησιν τοῦ τιμήματος καὶ ἐπὶ τῇ ἀνορθώσει· εἰ δὲ
μὴ ὠρίσθη τίμημα, πρᾶσις οὐ συνέστη.

§. 2. Εἰ δὲ καὶ ἔδαφος πωλήσω σοι ἑτήρῳ τιμήματι,
καὶ ὥστε κτίσαι καὶ δοῦναι μοι μέρος τοῦ οἴκου, ἔχω
τὴν ἀπαίτησιν τοῦ τιμήματος, εἰς τὸ κτίσαι σε καὶ
παραδοῦναι μοι.

§. 3. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν τόπον εἰς τάφον πωλήσῃς μοι,
καὶ πρὶν ἢ θάψω, κτίσῃς πλησίον αὐτοῦ.

Si fundum vel aedificium tibi vendidi servitute
oneratum, idque onus te celavi, non evadam ex
emto actionem: si modo tu emtor illud ignoraveris:
nam si non ignorasti, venditionem cum onere suo
admittere videris.

II. Si modum non praestiterit venditor, quem pro-
misit, tenetur.

Et de eo, si venditor modum non praestiterit,
quem promisit.

Et quando venditor vacuum possessionem tradere
emtori non videatur: puta, si legatarii, vel credito-
res, vel venter in possessionem missi sint.

III. Nec ea possessio vacua est, quam quis em-
tori adimere possit.

Emtor, qui possessionem sibi tradi stipulatur,
fructuum nomine non agit ex stipulatu, sed ex emto-

Si quis servitute mihi per fundum suum ven-
didit, supervacaneum est, tradi mihi vacuum posses-
sionem: nam cavere tantum mihi emtori debet, se
non impedimento fore, quominus utar servitute.

Et quomodo venditor vini moram faciens pre-
tium praestat.

Et de emtore, qui vinum accipere distulit, et
quomodo mora aestimanda sit.

IV. Si venditor ignoranti mihi servum furem vel
noxium vendiderit, quomodo ex emto agam, et quando
ex stipulatu agere possim.

Si modus agri venditi minor inveniatur, pro nu-
mero iugerum venditor obligatur, et pro modo pre-
tium minuitur. Si vero non totius agri, sed partis
eius modus minor est, puta vineae, tunc et bonitatis
habetur ratio.

Et de eo, si modus agri venditi pro numero
iugerum minor sit.

V. Et quibus actionibus teneatur heres, qui ven-
dere aliquid rogatus est.

Si quis non solvit, sed opinione damnationis
promisit, exceptionem habet.

Et de eo, qui falso existimavit, se rogatum, vel
opinionem damnationis promisit.

VI. Quamvis venditor, modum minorem esse,
ignoraverit, tamen tenetur.

Si insulam tibi vendidero, ut praeter pretium
aliam insulam meam reficeres, actionem ex vendito
habeo etiam, ut reficias: quodsi pretium definitum
non sit, venditio non contracta est.

Sed si aream tibi vendidi certo pretio, et ut in
ea aedificares et partem aedificii mihi traderes, ex
vendito actionem habeo, ut aedifices et mihi tradas.

Et de eo, si locum sepulcri mihi vendideris, et
priusquam mortuum intulerim, prope eum aedificaveris

ο) E Tipucito. ρ) E Syn. p. 198. habet Fabr. T. II. p. 387. Quod secundo loco positum est, exhibetur e Tipucito.
9) E Tipucito. ρ) E Tipucito l. 3. 4. pr. D. h. t. desumptae sunt. s) E Syn. p. 198. habet Fabr. T. II. p. 387. Quod secundo
loco positum est, habet Tipucitus. ι) E Tipucito. υ) E Schol. o. ad Basil. XIV. 1. cap. 29. apud Fabr. T. II. p. 187.
sive sch. 15. edit. nostrae T. II. p. 116. ς) Addit Scholium: ὡς βιβ. ιθ'. tit. η'. κεφάλαιον ε'. περὶ τὸ τέλος. ω) E Ti-
pucito. ξ) E Tipucito L. 6. pr. §. 1 — 6. D. h. t. desumpta est.

Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἐλλείπη τῷ μέτρῳ τῷ λεχθέντι, ἢ τῷ σταθμῷ· καὶ εἰ τοῦ σκεύους ἀκραιῶν μὴ ὄντος ἀπώλετό τι ὁ ἀγοραστής, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον συνέδοξεν· ὑπερ γίνεται καὶ ἐπὶ μισθώσεων πλῆθων.

Καὶ ὅτι, ἐὰν πωλήσω σοι δουλείαν, καὶ μὴ δεσπόζης τοῦ γείτονος ἀγροῦ, ἀλλὰ κωλυθῆς, οὐκ ἐνάγεις μοι.

Εἰ δὲ παραχωρήσω σοι καὶ ὄδον εἰς τὸν πωληθέντα ἀγρὸν, ἐνέχομαι κωλυομένου σου.

1) * (Οτι γ) ὁ ἐπεξούσιος πωλῶν ἐνέχεται, ὡς αὐτεξούσιος.

2) (Ο z) ὁ ἐπεξούσιος ἐκ τοῦ καστρενσίου πωλῶν ἐνέχεται ὡς αὐτεξούσιος.

Καὶ α) περὶ πρῶτου ποιήσαντος δόλον περὶ τὸ πραθέν.

1) * Καὶ β) ὅτι ὁ πωλῶν ἐν εἰδήσει ἀλλότριον ἢ ὑποκείμενον ἐνέχεται, κἂν συμφωνήσῃ, μηδὲν ἐκ τούτου παρυσχεῖν.

2) Καὶ γ) περὶ τοῦ, πῶς ἐνέχεται, εἰ ἤδει ὁ πωλῶν ἀλλότριον ἢ ὑποκείμενον, κἂν συμφωνήσῃ, μηδὲν ἐκ τούτου παρυσχεῖν.

ἐν εἰδήσει] (H d) γὰρ ὑπαίτησις τοῦ πράγματος καλῆ πίστει οὐσα δόλον οὐκ ἐπιδέχεται. [Sch. a. Fabr. II. 395.]

ζ. Καὶ ε) περὶ τοῦ πωλοῦντος ἀγρὸν, καὶ ὑπεξελόντος χρῆσιν καρπῶν, ἣν ὀφείλειν ἔχειν, εἶπεν αὐτῆν Πέτρον εἶναι, οὐσαν Παῦλον, ἢ μηδενός, τί γίνεται.

η. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ὀφείλων δουλεύοντα τὸν ἀγρὸν παραδοῦναι σοι, παραδώσω ἐλεύθερον.

Καὶ εἰ ἀντὶ ἐλεύθερον δουλεύοντα παραδώσω.

θ. Καὶ περὶ τοῦ, ποία ἀγωγή ἐνέχεται ὁ ἀγοράσας ἐκ τοῦ ἀγροῦ μου λίθους.

ι. Καὶ ὅτι ζοθ' ὅτε περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος κατὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου δύο ἀριόζονσιν ἀγωγαί· ὡς ὅτε χωρὶς ἐμοί, καὶ Πέτρῳ χωρὶς πωλήσης τὸ αὐτό, καὶ κληρονομήσω Πέτρον· καὶ εἰ ὑπεισέλθω τὴν κληρονομίαν, πρὶν ἢ κινήσω τὴν ἀπαιτούσαν τὸ πρῶγμα ἀγωγήν, πῶς οὐ κινῶ δύο ἀγωγάς. καὶ εἰ ὁ πρῶτος κληρονομήσει τοῦ πρῶτου, δύο χρεωστῆ ἐκνικήσει.

ια. Καὶ ι') περὶ πρῶτου ὀφείλοντος φυλάττειν τὰ συμφωνηθέντα· εἰ δὲ μηδὲν συμφωνήσῃ, τὰ φυσικῶς ἐνόητα τῇ ἀγωγῇ γίνεται.

Οἶον β), ἀναγκάζεσθαι τὸν πρῶτον παραδιδόναι τὸ πρῶγμα· καὶ δεσπότης μὲν ὢν δεσπότην ποιεῖ τὸν ἀγοραστήν· εἰ δὲ μὴ δεσπόζει, ἐνέχεται ἐπὶ τῇ ἐκνικήσει. καὶ τίνα περιέχονται τῇ τὸ πρῶγμα ἀπαιτούσῃ ἀγωγῇ· καὶ πῶς ὁ ἀγοραστής δεσπότην ὀφείλει ποιεῖν τῶν ἀργυρίων τὸν πρῶτον.

Καὶ β) περὶ τοῦ, τί ὀφείλει ἐπερωτᾶσθαι ὁ πωλῶν ἄλογα ζῶα.

Καὶ περὶ τοῦ ἀνασχομένου πωλήσαι μοι τὴν γεγαμημένην ὡς παρθένον.

Καὶ περὶ τοῦ, ποία ἀγωγή κινεῖται ἐπὶ ἀναλήψει τοῦ ἀρραβῶνος, ὑποχωροῦντων τῶν μερῶν ἐκ τῆς

Et de eo, si modo vel ponderi dicto aliquid desit: et si, cum vas integrum non esset, emtor aliquid amiserit: nisi contrarium placuerit. Quod et in locationibus doliorum obtinet.

Si servitatem tibi vendidi, et vicini fundi dominium non habes, sed prohiberis, mecum non agis.

Sed et si iter in fundum venditum tibi concessero, teneor, si prohibearis.

Filiusfamilias vendens, sicut paterfamilias, tenetur.

Filiusfamilias ex castrensi vendens obligatur, ut paterfamilias.

Et de venditore, qui dolum circa rem venditam commisit.

Item qui sciens alienum vel obligatum vendit, tenetur, quamvis pactus fuerit, ne quid eo nomine praestaret.

Et de eo, quomodo teneatur venditor, si sciat alienum vel obligatum esse, quamvis pactus fuerit, ne quid eo nomine praestaret.

1) sciens] Nam cum emti iudicium bonae fidei sit, dolum non recipit.

VII. Et de eo, qui fundum vendit, deducto usufructu, quem habere debebat, dicens eum Petri esse, cum sit Pauli vel nullius, quid fiat.

VIII. Et de eo, si, cum fundum servientem tibi tradere deberem, eum liberum tradiderim.

Item si pro libero praedio serviens tradidero.

IX. Item qua actione conveniatur is, qui ex agro meo lapides emit.

X. Item interdum eiusdem rei nomine contra eandem personam duae actiones competunt: veluti si separatim mihi, et separatim Petro eandem rem vendideris, egoque Petro heres extiterim: et si hereditatem adierim, antequam ex emto egerim, quomodo duabus actionibus non utar. Et si venditor venditori heres extiterit, duas evictionis praestare debet.

XI. Et ut venditor placita servare debeat: sin autem nihil convenerit, praestantur, quae naturaliter actioni insunt.

Verbi causa, venditor rem tradere cogitur: et si dominus sit, facit emtorem dominum: sin vero dominus non sit, tenetur evictionis nomine. Et quaeenam emti iudicio contineantur: et quomodo emtor venditoris nummos facere debeat.

Et de eo, quid promittere debeat venditor animalium.

Et de eo, qui mihi mulierem nuptam pro virgine vendidit.

Et de eo, quaeenam actio competat ad arrham recipiendam, cum partes ab emtione contracta ultro

γ) E Syn. p. 198. habet Fabr. T. II. p. 387. Eadem habet Tipucitus, qui incipit καὶ ὅτι κ. τ. λ. z) Ex Harm. III. 3. 21. a) E Tipucito. b) E Syn. p. 198. habet Fabr. T. II. p. 388. c) E Tipucito. d) Hoc scholium deest in Synopsi edita. Exhibuit illud Labbaeus Obs. in Syn. p. 51. e) E Tipucito L. 7—10. D. h. t. desumtae sunt. f) E Tipucito. g) E Tipucito. Ex parte §. 2. continetur et in schol. n. ad Basil. XIV. 1. 54. Fabr. T. II. p. 190. sive sch. 4. edit. nostrae T. II. p. 134. ubi dicitur: Πῶσαν γὰρ ἀνάγκην ὁ ἀνησάμενος ἔχει, δεσπότην τῶν νομίμων ποιεῖν τὸν πεπρακότα, ὡς ὁ Οὐλιπιανὸς ἐν τῷ ιθ'. βιβ'. τοῦ παρόντος συντάγματος τι. η'. διγ'. ια'. φησίν. h) E Tipucito §. 4—6. L. 11. D. h. t. desumtae sunt.

συμφωνηθείσης πράξεως καλοθελῶς. καὶ ποῖται ἀγωγὰὶ ἀριμύζουσιν ἐπὶ τῷ δοθέντι ἄρραβῶνος χάριν δακτυλιδίῳ πρὸς ἀνάληψιν αὐτοῦ, τῶν τιμημάτων καταβληθέντων.

L. 11. §. 8. 1) * (Ὅτι¹⁾) καὶ ἀλλότριον δοῦλον πωλῶν, ὁμολο-
D. XIX. 1. γεῖν ὀφείλει, μὴ ὑποκεῖσθαι αὐτὸν κλοπῇ ἢ ἐνοχῇ.
κινεῖται δὲ ἢ ἀγωγή εἰς τὸ παραδοθῆναι τὸ πραθέν, καὶ ἀσφαλισθῆναι τὸν ἀγοραστὴν εἰς τὸ ἐξεῖναι αὐτῷ ἔχειν.

2) Καὶ²⁾ περὶ τοῦ, ὅτι ὁ ἀλλότριον πωλῶν δοῦ-
λον ὁμολογεῖν ὀφείλει, μὴ ὑποκεῖσθαι αὐτὸν κλοπῇ ἢ ἐνοχῇ.

§. 9—11. Καὶ³⁾ εἰ μὴ παραδώσει ἢ ἀσφαλισθῆναι εἰς τὸ
ἐξεῖναι τὸν ἀγοραστὴν ἔχειν, τί ὑφίσταται. καὶ περὶ
τοῦ, εἰ ὀφείλει ἐπιτονος αὐτὸν ἀγοράσαι, εἰ δ' ἂν
ἔγνω, ὅτι οὐκ ἐπερωτῆται περὶ ἐκδικήσεως ὁ πράτης.
καὶ ὅτι ἐνδὸς ἐκ τῶν ἀντιγωνηθέντων αἰτία τοῦ δοῦ-
λου εὐρεθέντος, καταδικάζεται, μὴ δυνάμενος ὑπεξε-
λεῖν τυχὸν ἰε'. διὰ τὸ μὴ εἶναι κλέπτην αὐτόν, ὅταν ἦν
ἄξιος λ. νομισμάτων.

§. 12. * Καὶ⁴⁾ ὅτι ὁ ἀγοραστὴς τῇ ἐνοχῇ τοῦ πραθέντος
οἰκέτου καταδικασθεὶς, οὐ λαμβάνει πλέον, ἢ ὅσον
παρέσχεν⁵⁾. εἴτε γὰρ διεκδικήσει τὴν ἐνοχῆν, εἴτε καὶ
μὴ, ἀλλὰ δῶ τὴν ἀποτίμησιν τῆς δίκης, ἔχει τὴν ἀγωγήν
τὴν τὸ πρῶγμα ἀπαιτοῦσαν, καὶ τὴν ἀγωγήν τὴν περὶ
μελλούσης ζημίας, ἐν ᾧ δὴλόν ἐστιν, ἡμαρτηκέναι τὸν
δοῦλον.

εἴτε γὰρ διεκδικήσει] Τουτέστιν⁶⁾, εἴτε καταδι-
κάζεται, εἴτε καὶ μὴ.

τὴν ἀγωγήν τὸ πρῶγμα ἀπαιτοῦσαν] Τὴν ἐξ
ἔμπτου.

ἀγωγήν τὴν περὶ μελλούσης ζημίας] Τὴν ἐξ
σιπουλαίου.

§. 13. Καὶ⁷⁾ ὅτι ὁ πράτης, εἰ μὴ ποιήσει τὸν ἀγοραστὴν
ἐν τῷ περὶ τῆς νομῆς δικαστηρίῳ ἐπικρατέστερον, οὐ
δοκεῖ παραδίδόναι.

§. 14. 1) * Καὶ⁸⁾ ὅτι ἐν τῷ περὶ νομῆς δικαστηρίῳ δι-
δοῦς ὁ πράτης τὸ διπλοῦν, οὐδὲν ἀπαιτεῖται προσάσει
τῶν ἄλλων τῶν ἐξ ἔθους ἐν τῇ πράσει συμφωνουμένων.

2) Καὶ⁹⁾ ὅτι ὁ πράτης διδοῦς τὸ διπλοῦν, οὐδὲν
ἀπαιτεῖται προσάσει τῶν ἄλλων τῶν ἐξ ἔθους τῇ πρά-
σει συμφωνουμένων.

§. 15. Καὶ εἰ πωλήσεις μοι, ἐφ' ᾧ εἶσω λ. ἡμερῶν ἐπι-
ζητῆσαι τὴν ἀσφάλειαν, καὶ εὐρεθῇ ἀλλότριον ἀγροῦν-
τός σου, ἢ γινώσκοντός σου, ποίαις ἀγωγαῖς ὑπόκεισαι.

§. 16. Καὶ περὶ δανειστοῦ μὴ ἐνεχομένου εἰς τὸ ἀπο-
δοῦναι τὸ τίμημα, ἐκνηθέντος τοῦ πρῶγματος. καὶ
πότε ὑπόκειται ἐνεχόμενος, ἀνάγνωθι εἰς τὸ μέσον
τοῦ κεφ. καὶ πότε περὶ δόλου ὀφείλει ὁμολογεῖν· εἰ δὲ
μὴ ὁμολογῇ, ἐνέχεται.

§. 17. Καὶ ὅτι πάντα τὰ περὶ τοῦ πιπρασκομένου πρῶ-
γματος εἰρημένα κρατεῖ καὶ ἐπὶ τῇ προςθήκῃ, πλὴν
τοῦ εἰς τὸ διπλοῦν ἐνέχεσθαι τὸν πράτην, ἐκνικωμέ-
νης αὐτῆς.

§. 18. 1) * Καὶ¹⁰⁾ ὅτι, εἰ πωλήσω σοι, ἐφ' ᾧ μήτε ἐμέ,
μήτε τὸν κληρονόμον μου, ἢ τὰ φερόμενα εἰς ἐμέ
πρόσωπα ἐμποδίσαι σοι ἔχειν, καὶ ἄλλος ἐκνικήσῃ τὸ
πραθέν· οὐκ ἐνέχομαι τῇ ἀγωγῇ τῇ περὶ τῆς μελλούσης

discesserint. Et quatenam actiones pretio soluto com-
petant annuli arrhae nomine dati repetendi causa.

Etiam alienum servum vendens spondere debet
furto noxaeque solutum. Agitur autem ad traditio-
nem rei venditae, et ut caveatur emtori habere
licere.

Qui alienum servum vendit, promittere debet,
cum furto noxaeque esse solutum.

Et quid praestet venditor, si rem non tradide-
rit, vel non caverit emtori habere licere. Et de eo,
si minoris emturus fuisset, si scivisset, venditorem
de evictione non promittere. Si unum eorum, quae
servi nomine promissa sunt, non praestetur, con-
demnatur venditor, nec deducere fortasse quindecim
potest, ideo quod fur non sit, si triginta aureis
dignus erat.

Item qui noxali iudicio venditi servi condemna-
tus est emtor, non plus consequitur, quam quantum
praestitit: nam sive defendat¹⁾ noxali iudicio, sive
non, sed aestimationem litis solvat, habet actionem,
qua rem petit²⁾, et actionem de damno futuro³⁾, si
manifestum sit, servum esse noxium.

1) nam sive defendat] Hoc est, sive condemne-
tur, sive non.

2) actionem, qua rem petit] Actionem ex
emto.

3) actionem de damno futuro] Actionem ex
stipulatu.

Item venditor, si emtorem in lite de posses-
sione non potiorum reddidit, non videtur tradere.

Item in iudicio de possessione venditor duplum
solvens, aliarum rerum nomine, quae in venditione
caveri solent, non obligatur.

Item venditor duplum solvens, aliarum rerum
nomine, quae in venditione caveri solent, non obli-
gatur.

Et si vendideris mihi, ut intra triginta dies cau-
tionem exigerem, et res aliena deprehendatur igno-
rante vel sciente te, quibus actionibus tenearis.

Et de creditore ad reddendum pretium non obli-
gato, si res evicta fuerit. Lege medio capitulo,
quando teneatur, et quando de dolo promittere de-
beat: si non promiserit, tenetur.

Omnia, quae de re vendita dicta sunt, etiam in
accessione obtinent, ut tamen evicta ea, in duplum
venditor non teneatur.

Item si vendidero tibi, ut neque per me, ne-
que per heredem meum, vel venientes a me per-
sonas fiat, quominus habere tibi liceat, et alius
rem venditam evicerit: non teneor actione ex stipu-

1) E Syn. p. 198. habet Fabr. T. II. p. 388. 2) E Tipucito. 3) E Tipucito. 4) E Syn. p. 198. sq. habet Fabr. T. II. p. 388. 5) Usque ad παρέσχεν eadem habet Tipucitus. 6) Haec scholia sunt posita in marg. Syn. p. 199. et apud Fabr. T. II. p. 388. etiam in margine. 7) E Tipucito. 8) E Syn. p. 199. habet Fabr. T. II. p. 388. 9) E Tipucito, qui etiam §. 15 - 17. solus exhibet. 10) E Syn. p. 199. habet Fabr. T. II. p. 388. sq.

ζημίας, οὔτε τῇ ἀγωγῇ τῇ τὸ πρᾶγμα ἀπαιτούσῃ εἰς τὸ διαφέρειν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀνάδοσιν τοῦ τιμήματος· εἰ μὴ ἕρα συνεφωνήσῃ, μηδὲν παρασχεῖν ἐκνικωμένου τοῦ πράγματος, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πιπράσκον ἀλλότριον. ὁ γὰρ εἰδώς, καὶ τοῦ συμφώνου ὄντος, ἐνέχεται τῇ ἀγωγῇ τῇ ἀπαιτούσῃ τὸ πρᾶγμα, οὐ μὴν ὁ ἀγνοήσας. ἐνδέχεται γὰρ τὸν πρᾶτην κερδᾶναι τὸ τίμημα, καὶ τὸν ἀγοραστὴν μὴ σχεῖν τὸ πρᾶγμα, ὡς ἐπὶ ἀλείας καὶ θήρας. κἂν γὰρ μηδὲν κρητηθῇ, δίδωσιν ὁ ἀγοραστής τὸ τίμημα.

2) Καὶ^ι) περὶ τοῦ, εἰ πωλήσω σοι, ἐφ' ᾧ μῆτε ἐμέ, μῆτε τὸν κληρονόμον μου, ἢ τὰ φερόμενα εἰς ἐμέ πρόσωπα ἐμποδίσει σοι ἔχειν, καὶ ἄλλος τὸ πρᾶξέν ἐκνικήσῃ, πῶς ἐνέχομαι εἰς μόνην τὴν ἀνάδοσιν τοῦ τιμήματος, εἰ μὴ ἕρα συνεφωνήσῃ, μηδὲν παρασχεῖν ἐκνικωμένου τοῦ πράγματος, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πιπράσκον ἀλλότριον. ὁ γὰρ εἰδώς, καὶ τοῦ συμφώνου ὄντος, ἐνέχεται. καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς ἀλείας καὶ θήρας ποτὲ κερδαίνει ὁ πρᾶτης τὸ τίμημα, καὶ ὁ ἀγοραστής οὐ κτῆται τὸ πρᾶγμα.

ιβ'. Καὶ^{ιι}) περὶ τοῦ, ἐὰν βόλον ἀλείας ἀγοράσω, καὶ οὐ βούλεται ὁ ἀλείας ἀλιεῦσαι, ἢ ἀλιεύσας οὐ δίδωσί μοι τὸ ἀλιενθέν, τί γίνεται.

ιγ'. 1) * Ἐὰν^ν) πωλήσω ἀσθενῆ θρέμματα, ἢ ζύλον σαθρόν· εἰ μὲν ἀγνοῶν, ἐκ τῆς τιμῆς ἀναδίδωμι, ὅσον ἂν ἤπτονος ὁ ἀγοραστής τὸ ὑπαίτιον εἰδὼς ἡγόραξεν· εἰ δὲ γινώσκων, ἐνέχομαι ἐπὶ τῷ διαφέροντι. τυχὸν γὰρ οἶκος διὰ τὸ σαθρόν τοῦ ζύλου κατέπεσεν, ἢ τῆς νόσου τῶν θρεμμάτων ἕτερα διὰ τῆς ἀφῆς μετέϊχον.

2) Καὶ^ω) περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσω σοι ἀσθενῆ θρέμματα ἢ ζύλα ἐπίσαθρα, εἴτε ἀγνοῶν, εἴτε γινώσκων, ἐπὶ ποίοις ἐνέχομαι, ἢ οὐ.

1) * Καὶ^κ) ὅτι ὁ φηγάδα πωλήσας ἢ κλέπτην, εἰ μὲν εἰδὼς, ἐπὶ μὲν τοῦ φηγάδος δίδωσι τὸ διαφέρον, ἐπὶ δὲ τοῦ κλέπτου, δίδωσι διπλὴν τὴν τιμὴν, καὶ εἴ τινα ζημίαν τῷ ἀγοραστῇ ἐπήγαγεν· εἰ δὲ ἀγνοῶν, περὶ μὲν τοῦ φηγάδος ἐνέχεται εἰς τὸ τίμημα, περὶ δὲ τοῦ κλέπτου οὐκ ἐνέχεται.

2) Καὶ^υ) περὶ τοῦ πωλήσαντος φηγάδα ἢ κλέπτην, εἰδὼς φηγάδα εἶναι ἢ ἀγροῦντος, ἐπὶ τίσι εὐθύνεται.

1) * Διαφέρον^z) δὲ ἐστὶ, καὶ ἐὰν ὑπενόθευσε σὺν αὐτῷ καὶ ἄλλους φηγεῖν, ἢ κλέψαι τινά.

2) Καὶ^α) ποῖον λέγεται ἐπὶ τούτου τοῦ θέματος διαφέρον.

* Εἰ^β) δὲ καὶ μὴ ἤδει μὲν κλέπτην αὐτὸν εἶναι, διεβεβαιώσατο δὲ, πιστὸν καὶ χρήσιμον πιπράσκον, ὁ μὲν εἰδὼς ἐκ τοῦ μὴ ὑπομνησθῆναι τὸν ἀγοραστὴν ἐνέχεται· ὁ δὲ ἀγνοῶν ἐκ τοῦ προπειῶς τὰ μὴ ὄντα διαβεβαιώσασθαι.

Καὶ^γ) περὶ τοῦ ψευδῶς εἰπόντος, τὸν δοῦλον πεκούλιον ἔχειν, ἢ τεχνίτην, τί δίδωσιν.

Καὶ περὶ τοῦ ἀφελόμενον τινὰ τῆς κληρονομίας, καὶ πείσαντος τὸν κληρονόμον, πωλήσαι αὐτῷ τὴν κληρονομίαν, εἰς τί εὐθύνεται.

1) * Καὶ^δ) ὅτι, ἐὰν ὁ πρᾶτης εἰδὼς, διαφόροις

latu, neque actione ex emto ad id, quod interest, sed ad restitutionem pretii: nisi pactus fuerim, nihil praestitum iri, si res evincatur, dum ignorans rem alienam vendo. Nam qui scit, licet hoc convenerit, actione ex emto tenetur, non autem is, qui ignoravit. Nam fieri potest, ut venditor pretium lucretur, et emtor rem non habeat, velut in piscatione et venatione. Nam tametsi nihil captum fuerit, tamen emtor pretium praestat.

Et de eo, si hac lege tibi vendidero, nec per me, nec per heredem meum, vel venientes a me personam futuram, quominus habere tibi liceat, et alius rem venditam evicerit, quomodo ad restituendum pretium tantummodo teneatur, nisi pactus fuerim, nihil praestitum iri, si res evincatur, dum ignorans rem alienam vendo. Nam qui scit, quamvis hoc convenerit, tenetur. In piscatione et venatione venditor interdum pretium lucratur, et emtor rem non consequitur.

XII. Et de eo, quid fiat, si iactum retis emero, *L. 12.* et iactare rete piscator nolit, vel id, quod extraxit, *D. XIX. 1.* mihi non praestet.

XIII. Si pecora morbosa, vitiosumve tignum vendidero: siquidem ignorans fecero, id tantum ex pretio restituo, quanto minoris emtor, si vitium scivisset, emturus erat: si vero sciens, ad id, quod interest, teneatur. Aedes enim forte vitio tigni corruerunt, vel pecora contagione morborum eodem morbo laborarunt. *L. 13. pr. D. eod.*

Et de eo, si pecora morbosa vitiosave tigna tibi vendidero, sive sciens, sive ignorans, quorum nomine obligatus sim, vel non sim.

Item qui fugitivum vendidit aut furem, siquidem sciens, circa fugitivum praestat id, quod interest, circa furem duplum pretii praestat, et si quod emtori damnus dedit: si vero ignorans, circa fugitivum tenetur ad pretium, circa furem non tenetur. *§. 1.*

Item quorum nomine teneatur is, qui fugitivum aut furem vendidit, sciens aut ignorans.

Interesse vero dicitur, et si alios sollicitavit, *§. 2.* ut secum fugerent, vel res quasdam subriperent.

Et quid hoc casu interesse dicatur.

Si vero furem esse ignorabat, asseverabat autem, se fidum et frugi vendere, qui scit, quia non praemonuit emtorem, tenetur: qui ignorat, quia temerarie, quae non essent, asseveravit. *§. 3.*

Et quid praestet is, qui falso dixit, servum habere peculium, vel artificem esse. *§. 4.*

Et ad quid teneatur is, qui res quasdam ex hereditate subtraxit et heredi persuasit, ut hereditatem ipsi venderet. *§. 5.*

Si venditor sciens, diversis tributis fundum esse *§. 6.*

ι) E Tipucito. υ) E Tipucito. ν) E Syn. p. 199. habet Fabr. T. II. p. 389. ω) E Tipucito. ζ) E Syn. p. 199. habet Fabr. T. II. p. 389. η) E Tipucito. θ) E Syn. p. 199. habet Fabr. T. II. p. 389. ι) E Tipucito §. 4. 5. desumptae sunt. Adde εἶναι post τεχνίτην. κ) E Syn. p. 199. habet Fabr. T. II. p. 389. sq. Eadem habet Cuiacius Obs. Lib. V. cap. 40. haud dubie e Synopsi.

Basil. T. II.

ὑποκείσθαι τέλει τὸν ἀγρὸν, ἐν τῇ ὠνῇ μόνον τὸ ἐν ἐκφωνήσῃ, καὶ ἐπαγάγῃ, εἴ τι ἐστὶν ἐπικείμενον τῷ ἀγρῷ δημόσιον, ἢ ἐμφύτευμα, ἢ τέλεσμα, ἢ ὑπὲρ ὁδοστρωσίας, τοῦτο δίδόναι τὸν ἀγοραστήν, ἐνέχεται τῇ ἀγωγῇ^{e)} διὰ τὸν δόλον.

2) Καὶ^{f)} περὶ τοῦ, ἐὰν ὁ πρῶτης εἰδώσ, διαφόροις τέλει ὑποκείσθαι τὸν ἀγρὸν, ἐν τῇ ὠνῇ μόνον τὸ ἐν ἐκφωνήσῃ, καὶ ἐπαγάγῃ, εἴ τι ἐστὶν ἐπικείμενον τῷ ἀγρῷ δημόσιον, ἢ ἐμφύτευμα, ἢ τέλεσμα, τοῦτο δίδόναι τὸν ἀγοραστήν, πῶς ἐνέχεται διὰ τὸν δόλον τοῦ μὴ ῥητῶς ἐκφωρηθῆναι.

L. 13. §. 7. 1) * Eib^{g)} δὲ ἐπίτροπος ἦν ὁ τοῦτο ποιήσας ἐν ὀρ-
D. XIX. 1. φανικῇ πράσει, εἰ μὲν αὐτὸς ἐπώλησεν, ἐνέχεται· εἰ δὲ τῷ ἀνήθῳ πωλοῦντι συνήρουν, ὁ μὲν ἀνήθρος εἰς ὃ γέγονεν εὐπορώτερος, ἐνέχεται, ὁ δὲ ἐπίτροπος εἰς τὰ λοιπὰ διηκεῖως. τὸ γὰρ κατὰ δόλον αὐτοῦ γεγονὸς οὐ μεταβαίνει μετὰ τὴν ἡβῆν εἰς τὸν ἀνήθρον.

2) Καὶ^{h)} εἰ ἐπίτροπος ἐστὶν ὁ τοῦτο ποιήσας ἐν ὀρφανικῇ πράσει, πότε ἐνέχεται ὁ ἐπίτροπος, καὶ πότε ὁ ἀνήθρος.

§. 8. 9. Καὶⁱ⁾ περὶ τοῦ, ἐὰν κληρονόμον τοῦ ἀγοραστοῦ μὴ δίδόντος ὀλοκληρῶν τὸ τίμημα, ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀγοραστοῦ, ἢ μέρους δοθέντος, παραδοθῇ αὐτῷ τὸ πρῶγμα, καὶ ἐκικηθῇ, πότε οὐ δύναται κινεῖν ὁ ἀγοραστής, ἢτοι πρὸ τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος, κατὰ τοῦ πρῶτου, καὶ πῶς ὅλον τὸ τίμημα οὐ δύναται ζητεῖν, ἀλλὰ τὸ μέρος, ὃ κατέβαλεν, τοῦ πρῶτου, ὡς εἴρηται, ἐκικηθέντος.

§. 10. 11. 1) * Eub^{k)} πεπεῖρων ὄντων καρπῶν ὁ ἀγρὸς προ-
θῆ, τῷ ἀγοραστῇ ἀρμόζουσι· τῶν δὲ μισθωθέντων ἀγρῶν καὶ οἰκῶν τὰ τέλη ὁ μισθώσας λαμβάνει, καὶ τὰ ἐνοίκια, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον συμφωνήθῃ.

2) Καὶ^{l)} ὅτι πεπεῖρων τῶν καρπῶν ὄντων εἰ ἀγρὸς προθῆ, τῷ ἀγοραστῇ ἀρμόζουσι· τῶν δὲ μισθωθέντων ἀγρῶν καὶ οἰκῶν τὰ τέλη ὁ μισθώσας λαμβάνει, καὶ τὰ ἐνοίκια, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον συμφωνήθῃ.

§. 12. Καὶ^{m)} περὶ τοῦ, ἐὰν τις βλάβη μετὰ τὸ σύμφωνον προσγέγονε τῷ πιπρασκομένῳ πρῶγματι, οἷον τὴν ὄσιν τῷ ἀγοραστῇ τὰς ἀγωγὰς ὁ πρῶτης, οἷον τὴν περὶ μελλούσης ζημίας, τὸν Ἀκουίλιον ἢτοι τὴν περὶ ζημίας, τὴν περὶ βίας ἢ λάθρα ἀγωγὴν, καὶ τὰς λοιπὰς.

§. 13. Τυχόνⁿ⁾ ἐκ τῶν κτηνομίσθων, εἴτε ἔλαβεν ναῦλα δουλευόντων τῶν δούλων.

§. 14. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἀγρὸν ἐννεμήζοντα ζηνῶν ἐργασίαν ὡς ὁ. ἔχοντι πωλήσω, καὶ πρὶν ἢ μετρηθῆναι, προστεθῆναι διὰ προσχώσεως δέκα ζεῖρη, εἰδὼς ἢ ἀγνοῶν.

§. 15. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσῃς μοι ἀγρὸν ἀλλότριον, καὶ κτήσωμαι αὐτὸν ἐξ ἐπικερδοῦς αἰτίας.

§. 16. Καὶ τί ἀπαιτεῖται ὁ πρῶτης ἐπὶ τοῖς δεδομένοις μετὰ τοῦ προθέντος.

§. 17. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἔχω μετὰ Πέτρον κοινὸν ἀγρὸν, πωλήσω σοι τὸ μέρος μου, καὶ πρὸ παραδόσεως ἀνάγκη ἦν, τὸ περὶ διακρίσεως τοῦ κοινού δικαστήριον ὑποδέξασθαι, καὶ προσκρυθῆναι τῷ Πέτρῳ ἢ ἐμοί, τί γίνεται. καὶ ποῖα ἀσφάλεια γίνεται περὶ τῆς

obligatum, in emtione duntaxat unum deberi dixerit, et adiecerit, si quod huius fundi nomine tributum, aut vectigal, aut indictionem, aut ad viae refectio-nem praestare oportet, id emtorem dare, actione tene-tur propter dolum.

Et de eo, si venditor sciens, diversis tributis fundum esse obligatum, in emtione unum tantum ex-presserit, et adiecerit, si quod huic fundo impositum est tributum, aut vectigal, aut indictio, id emtorem praestare, quomodo doli nomine teneatur, ideo, quod tributa non specialiter expresserit.

Si vero tutor erat, qui hoc fecit in venditione rei pupillaris, si quidem ipse vendidit, tenetur: si vero pupillo vendenti auctor fuit, pupillus quidem in quantum locupletior factus est, tenetur, tutor autem in residuum perpetuo. Nam quod ipsius dolo factum est, post pubertatem in pupillum non transfertur.

Et si tutor erat, qui hoc fecit in venditione rei pupillaris, quando tutor teneatur, et quando pupillus.

Item, si heres emtoris totum pretium non prae-stet, vel etiam ipse emtor, vel si parte pretii soluta, res ei tradita sit eaque evicta sit, quando, id est, ante pretium solutum, emtor agere cum venditore non possit, et quomodo totum pretium petere non possit, sed partem, quam solvit, re, ut dictum est, evicta.

Si maturis fructibus fundus venditus sit, fru-ctus emtori competunt: pensiones autem agrorum et aedificiorum locatorum is percipit, qui locavit, nisi contrarium convenerit.

Item si maturis fructibus fundus venditus sit, fructus emtori competunt: pensiones autem agrorum et aedificiorum locatorum is percipit, qui locavit, nisi contrarium convenerit.

Et de eo, si post contractum damnus rei ven-ditae illatus sit, quomodo venditor emtori praestet actiones, damni forte infecti, legis Aquiliae, inter-dictum quod vi aut clam, et reliquas.

Forte ex vecturis iumentorum, vel si ex operis servorum quid consecutus sit.

Item de eo, si agrum nonaginta iugerum pro agro centum iugerum vendidero sciens vel ignorans, et priusquam modus manifestetur, decem iugera allu-vione acceverint.

Et de eo, si fundum alienum mihi vendideris, cumque ex causa lucrativa acquisierim.

Et quid exigatur a venditore in his, quae cum re vendita data sunt.

Et de eo, quid fiat, si cum Petro agrum com-munem habens, partem meam tibi vendiderim, et ante traditionem communi dividendo iudicium acci-pere coactus sim, et ager Petro vel mihi adiudicatus sit. Et quaenam cautio de evictione praestetur par-

e) In marg. Syn. additur: τῇ ἐξ ἔμπροσθεν. f) E Tipucito. g) E Tipucito. h) E Schol. h. ad Basil. XXIII. 3. 25. apud κριφ. γ'. θεμ. η'. λέγον· ἐὰν πεπεῖρων κ. τ. λ. ut in textu. i) Hunc locum non intelligo. Deesse nonnulla videntur.

g) E Syn. p. 199. habet Fabr. T. II. p. 390. h) E Tipucito. Fabr. T. III. p. 435. Quod habet sic: ἔσται βιβ. ἰθ'. νικ. η'. i) E Tipucito. m) E Tipucito §. 12—18. desumptae sunt.